ZESZYTY NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO nr 827
Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia nr 69 (2014)
s. 187–196

Ocena zmian kondycji finansowej sektora przedsiębiorstw przemysłu spożywczego

Sławomir Lisek*

Streszczenie: *Cel* – celem artykułu jest ocena zmian sytuacji finansowej przedsiębiorstw przemysłu spożywczego na koniec 2011 r. w porównaniu z końcem 2008 roku. *Metodologia badania* – metoda wielowymiarowej analizy porównawczej – metoda Warda, z wykorzystaniem diagnostycznych mierników sytuacji finansowej. *Wynik* – badanie pozwoliło stwierdzić iż sytuacja finansowa ocenianej grupy przedsiębiorstw jest znacznie lepsza na koniec 2011 r. w porównaniu z końcem 2008 r. *Oryginalność/Wartość* – ocena sytuacji finansowej grupy przedsiębiorstw spożywczych, aglomeracja przedsiębiorstw w grupy podmiotów podobnych pod względem kondycji ekonomicznej, analiza zmian wielkości diagnostycznej w grupie dominującej.

Słowa kluczowe: analiza finansowa, wielowymiarowa analiza porównawcza, kondycja finansowa spółek

Wprowadzenie

Z punktu widzenia gospodarczego, interesujący jest problem kształtowania się w czasie stanu finansowego przedsiębiorstw należących do istotnych dla gospodarki sektorów przemysłu. Przemysł spożywczy odgrywa znaczącą rolę w gospodarce Polski. Celem niniejszego artykułu jest ocena zmian sytuacji finansowej przedsiębiorstw sektora przemysłu spożywczego, notowanych na warszawskiej GPW, jako znaczące przedsiębiorstwa zainteresowania publicznego, na koniec 2011 r., w porównaniu z końcem 2008 r. Wybór tych lat uzasadniony jest początkiem oznak kryzysu w Polsce w 2008 roku uwidocznionym w postaci załamania kursu złotego. Zmiany, które zaszły do 2011 roku obrazują procesy gospodarcze, eliminując wahania przypadkowe, możliwe w krótszym okresie. Na tej podstawie zostanie zbadany kierunek zmian sytuacji finansowej tej grupy przedsiębiorstw sektora spożywczego. Badania dokonano z wykorzystaniem metod wielowymiarowej analizy porównawczej, bazując na diagnostycznych miernikach sytuacji finansowej.

1. Mierniki kondycji finansowej analizowanych przedsiębiorstw

Materiałem badawczym wykorzystanym w niniejszej pracy są dane pochodzące ze sprawozdań finansowych notowanych na warszawskiej giełdzie papierów wartościowych spółek, zakwalifikowanych do sektora przemysłu spożywczego. Wyszczególnienie badanych spółek oraz diagnostycznych mierników ich sytuacji finansowej zawarto w tabeli 1.

* dr Sławomir Lisek, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Wydział Rolniczo-Ekonomiczny, Katedra Statystyki Matematycznej, al. Mickiewicza 21, 31–120 Kraków, e-mail: s.lisek@ur.krakow.pl.

Tabela 1

Diagnostyczne mierniki sytuacji finansowej badanych przedsiębiorstw[1]

Lp.	Przedsiębiorstwo	ROE		ROA		PS		ZK	
		2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008
1.	Ambra	0,09	0,04	0,04	0,02	0,69	0,97	0,99	1,12
2.	Colian	0,03	0,01	0,02	0,01	1,03	44,79	0,44	0,00
3.	Duda	0,11	–0,04	0,05	–0,01	0,95	0,46	1,19	1,77
4.	Graal	0,01	0,04	0,00	0,02	0,75	0,74	0,94	1,35
5.	Indykpol	0,05	–0,20	0,02	–0,07	1,02	0,96	1,80	1,39
6.	Kania	0,07	x	0,03	x	0,94	x	1,81	x
7.	KOFOLA	0,04	0,02	0,02	0,01	0,50	0,53	1,43	1,31
8.	Kruszwica	0,05	0,23	0,02	0,10	0,44	0,28	0,99	1,30
9.	Makarony Polskie	–0,06	–0,05	–0,02	–0,02	0,64	0,43	1,39	0,94
10.	ZPC Mieszko	0,06	0,06	0,02	0,03	1,02	1,11	2,12	1,29
11.	Mispol	–0,25	–0,01	–0,09	–0,01	0,53	0,49	1,85	1,59
12.	Otmuchów	0,07	0,05	0,03	0,03	0,76	0,91	1,12	0,77
13.	Pamapol	–0,02	–0,31	–0,01	–0,09	0,60	0,55	3,06	2,63
14.	PBS Finanse	–0,09	–0,69	–0,08	–0,26	8,53	0,44	0,08	1,70
15.	Pepees	0,10	–0,02	0,06	–0,01	0,55	0,72	0,71	0,63
16.	SEKO	–0,10	0,06	–0,05	0,04	0,72	1,39	0,80	0,56
17.	Wawel	0,22	0,15	0,16	0,11	1,50	1,55	0,36	0,26
18.	Wilbo	–0,78	0,06	–0,32	0,04	0,60	1,61	1,23	0,32
19.	Grupa Żywiec	0,90	0,57	0,14	0,16	0,56	0,64	5,44	2,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych badanych przedsiębiorstw publikowanych w formie raportów okresowych dla potrzeb giełdy.

Zmienne służące do grupowania obiektów powinny zostać tak wybrane, by były diagnostyczne, czyli charakteryzowały w sposób wszechstronny możliwe obiekty. Dobór zmiennych diagnostycznych może być dokonany z wykorzystaniem zarówno metod merytoryczno-formalnych, jak i metod statystycznych lub obu tych grup metod (Panek 2009: 16–17). Zmienne ujęte w tabeli 1 spełniają warunek właściwego doboru zmiennych[2].

Wskaźniki rentowności kapitału własnego, rentowności majątku, płynności szybkiej i zadłużenia kapitału własnego zostały przyjęte za miary diagnostyczne, służące do grupowania przedsiębiorstw w podzbiory obiektów podobnych pod względem ich sytuacji finansowej. Ponieważ wskaźniki są ułamkami pierwotnych danych ekonomicznych, uznano że są porównywalne i odstąpiono od ich standaryzacji.

2. Wybrane metody aglomeracji obiektów i uzyskane wyniki

Aglomeracji obiektów dokonano za pomocą metody Warda (Panek 2009: 94–96) z wykorzystaniem odległości euklidesowej (Panek 2009: 44). Macierz odległości pomiędzy po-

[1] ROA – rentowność netto aktywów, ROE – rentowność netto kapitału własnego, PS – płynność szybka, ZK – zadłużenie kapitału własnego, obliczone według: (Sierpińska, Jachna 1994: 81, 90, 105, 106; lub Bednarski 2007: 80, 85, 109, 114; lub *Analiza Ekonomiczna*… 2004: 138, 158, 292, 293).

[2] Uzasadnienie wyboru zmiennych z tabeli 1 jako diagnostycznych znajduje się w pracy doktorskiej autora (Lisek 2009: 135–140).

szczególnymi przedsiębiorstwami, obliczona z wykorzystaniem programu Statistica za poszczególne lata, jest przedstawiona w tabelach 2 i 3.

Już pobieżna analiza macierzy odległości w 2008 roku wskazuje że firma Colian SA odbiega na tyle od reszty, że należy ją wyodrębnić w 2008 r. jako osobną i pominąć w dalszym grupowaniu. W wyniku aglomeracji przedsiębiorstw metodą Warda otrzymano drzewka powiązań za 2011 i 2008 rok, które są przedstawione na rysunkach 1 i 2.

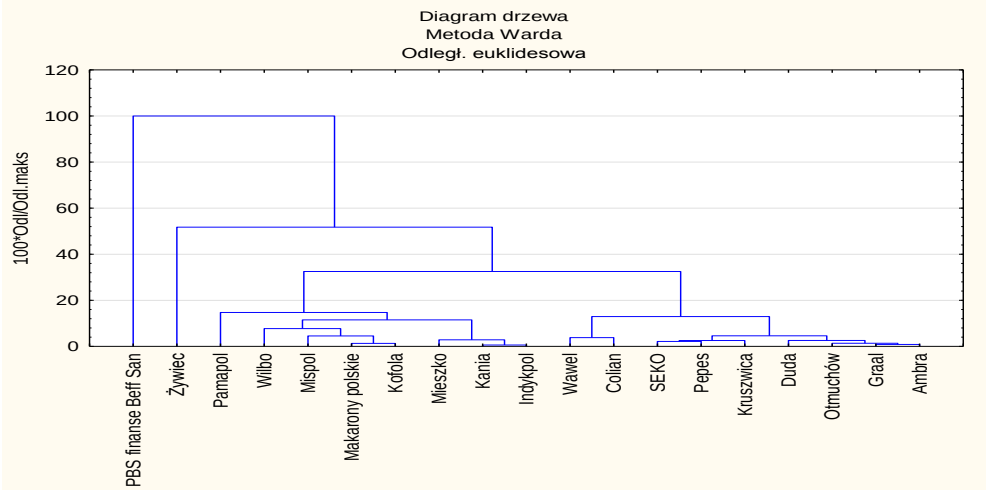

Rysunek 1. Drzewko połączeń 2011 r.

Źródło: opracowanie własne z użyciem programu Statistica.

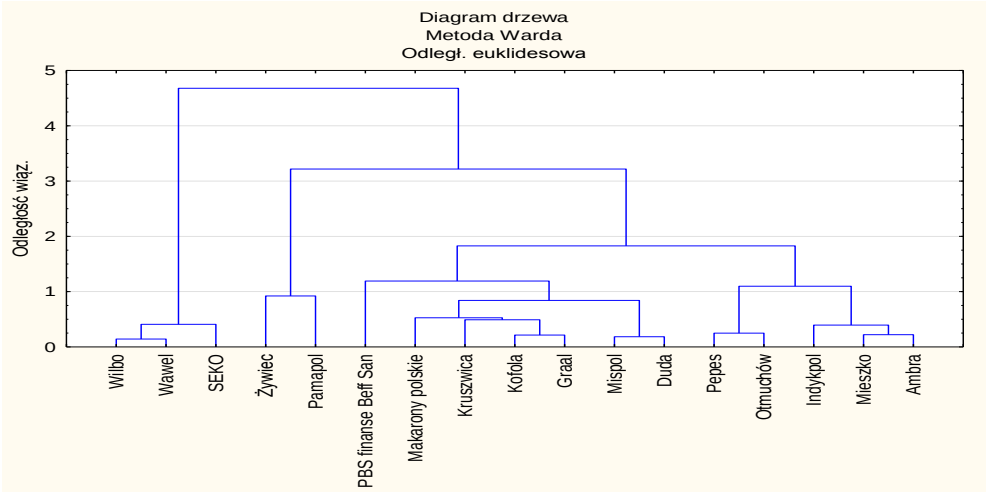

Rysunek 2. Drzewko połączeń 2008 r.

Źródło: opracowanie własne z użyciem programu Statistica.

Tabela 2

Odległość euklidesowa 2011 rok

Nr przypadku	Odległość euklidesowa																		
	AMB	COL	DUD	GRL	IND	KAN	KFL	KSW	MAK	MSO	MIP	OTM	PMP	PBF	PPS	SEK	WWL	WLB	ZWC
Ambra (AMB)	0,00	0,65	0,33	0,12	0,88	0,86	0,48	0,25	0,43	1,18	0,95	0,15	2,08	7,90	0,31	0,28	1,04	0,98	4,53
Colian (COL)	0,65	0,00	0,76	0,57	1,36	1,37	1,12	0,81	1,03	1,68	1,53	0,73	2,66	7,51	0,56	0,50	0,53	1,26	5,10
Duda (DUD)	0,33	0,76	0,00	0,34	0,62	0,62	0,52	0,55	0,41	0,93	0,87	0,21	1,91	7,66	0,62	0,51	1,01	1,03	4,34
Graal (GRL)	0,12	0,57	0,34	0,00	0,90	0,89	0,55	0,32	0,47	1,21	0,98	0,19	2,13	7,83	0,32	0,19	0,98	0,91	4,59
Indykpol (IND)	0,88	1,36	0,62	0,90	0,00	0,08	0,64	1,00	0,57	0,32	0,59	0,73	1,33	7,71	1,19	1,06	1,53	1,14	3,77
Kania (KAN)	0,86	1,37	0,62	0,89	0,08	0,00	0,58	0,96	0,53	0,32	0,54	0,71	1,30	7,79	1,17	1,05	1,57	1,14	3,74
Kofola (KFL)	0,48	1,12	0,52	0,55	0,64	0,58	0,00	0,44	0,18	0,86	0,52	0,41	1,63	8,14	0,73	0,69	1,48	0,92	4,10
Kruszwica (KSW)	0,25	0,81	0,55	0,32	1,00	0,96	0,44	0,00	0,46	1,27	0,92	0,35	2,08	8,14	0,31	0,38	1,25	0,94	4,53
Makarony Polskie (MAK)	0,43	1,03	0,41	0,47	0,57	0,53	0,18	0,46	0,00	0,83	0,51	0,33	1,67	8,00	0,71	0,60	1,38	0,80	4,17
Mieszko (MSO)	1,18	1,68	0,93	1,21	0,32	0,32	0,86	1,27	0,83	0,00	0,65	1,03	1,03	7,78	1,49	1,36	1,84	1,34	3,46
Mispol (MIP)	0,95	1,53	0,87	0,98	0,59	0,54	0,52	0,92	0,51	0,65	0,00	0,84	1,24	8,20	1,20	1,08	1,85	0,85	3,78
Otmuchów (OTM)	0,15	0,73	0,21	0,19	0,73	0,71	0,41	0,35	0,33	1,03	0,84	0,00	1,95	7,84	0,46	0,37	1,08	0,94	4,40
Pamapol (PMP)	2,08	2,66	1,91	2,13	1,33	1,30	1,63	2,08	1,67	1,03	1,24	1,95	0,00	8,47	2,35	2,26	2,86	2,01	2,56
PBS Finanse Beff San (PBF)	7,90	7,51	7,66	7,83	7,71	7,79	8,14	8,14	8,00	7,78	8,20	7,84	8,47	0,00	8,01	7,84	7,05	8,05	9,66
Pepees (PPS)	0,31	0,56	0,62	0,32	1,19	1,17	0,73	0,31	0,71	1,49	1,20	0,46	2,35	8,01	0,00	0,30	1,02	1,09	4,80
SEKO (SEK)	0,28	0,50	0,51	0,19	1,06	1,05	0,69	0,38	0,60	1,36	1,08	0,37	2,26	7,84	0,30	0,00	0,97	0,86	4,75
Wawel (WWL)	1,04	0,53	1,01	0,98	1,53	1,57	1,48	1,25	1,38	1,84	1,85	1,08	2,86	7,05	1,02	0,97	0,00	1,67	5,21
Wilbo (WLB)	0,98	1,26	1,03	0,91	1,14	1,14	0,92	0,94	0,80	1,34	0,85	0,94	2,01	8,05	1,09	0,86	1,67	0,00	4,56
Żywiec (ZWC)	4,53	5,10	4,34	4,59	3,77	3,74	4,10	4,53	4,17	3,46	3,78	4,40	2,56	9,66	4,80	4,75	5,21	4,56	0,00

Źródło: opracowanie własne z użyciem programu Statistica.

Tabela 3

Odległość euklidesowa 2008 rok

Nr przypadku	Odległość euklidesowa																	
	AMB	COL	DUD	GRL	IND	KFL	KSW	MAK	MSO	MIP	OTM	PMP	PBF	PPS	SEK	WWL	WLB	ZWC
Ambra (AMB)	0,0	43,8	0,8	0,3	0,4	0,5	0,7	0,6	0,2	0,7	0,4	1,6	1,1	0,6	0,7	1,0	1,0	1,6
Colian (COL)	43,8	0,0	44,4	44,1	43,9	44,3	44,5	44,4	43,7	44,3	43,9	44,3	44,4	44,1	43,4	43,2	43,2	44,2
Duda (DUD)	0,8	44,4	0,0	0,5	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8	0,2	1,1	0,9	0,7	1,2	1,5	1,9	1,9	1,0
Graal (GRL)	0,3	44,1	0,5	0,0	0,3	0,2	0,5	0,5	0,4	0,4	0,6	1,3	0,9	0,7	1,0	1,4	1,3	1,3
Indykpol (IND)	0,4	43,9	0,7	0,3	0,0	0,5	0,8	0,7	0,3	0,5	0,7	1,3	0,8	0,8	1,0	1,3	1,3	1,5
Kofola (KFL)	0,5	44,3	0,5	0,2	0,5	0,0	0,3	0,4	0,6	0,3	0,7	1,4	0,9	0,7	1,1	1,5	1,5	1,4
Kruszwica (KSW)	0,7	44,5	0,6	0,5	0,8	0,3	0,0	0,5	0,9	0,4	0,8	1,5	1,1	0,8	1,3	1,6	1,7	1,4
Makarony Polskie (MAK)	0,6	44,4	0,8	0,5	0,7	0,4	0,5	0,0	0,8	0,7	0,5	1,7	1,0	0,4	1,0	1,3	1,3	1,8
Mieszko (MSO)	0,2	43,7	0,8	0,4	0,3	0,6	0,9	0,8	0,0	0,7	0,6	1,5	1,1	0,8	0,8	1,1	1,1	1,5
Mispol (MIP)	0,7	44,3	0,2	0,4	0,5	0,3	0,4	0,7	0,7	0,0	0,9	1,1	0,7	1,0	1,4	1,7	1,7	1,2
Otmuchów (OTM)	0,4	43,9	1,1	0,6	0,7	0,7	0,8	0,5	0,6	0,9	0,0	1,9	1,3	0,2	0,5	0,8	0,8	1,9
Pamapol (PMP)	1,6	44,3	0,9	1,3	1,3	1,4	1,5	1,7	1,5	1,1	1,9	0,0	1,0	2,0	2,3	2,6	2,6	0,9
PBS Finanse Beff San (PBF)	1,1	44,4	0,7	0,9	0,8	0,9	1,1	1,0	1,1	0,7	1,3	1,0	0,0	1,3	1,7	2,0	2,0	1,6
Pepees (PPS)	0,6	44,1	1,2	0,7	0,8	0,7	0,8	0,4	0,8	1,0	0,2	2,0	1,3	0,0	0,7	0,9	0,9	2,0
SEKO (SEK)	0,7	43,4	1,5	1,0	1,0	1,1	1,3	1,0	0,8	1,4	0,5	2,3	1,7	0,7	0,0	0,4	0,3	2,2
Wawel (WWL)	1,0	43,2	1,9	1,4	1,3	1,5	1,6	1,3	1,1	1,7	0,8	2,6	2,0	0,9	0,4	0,0	0,1	2,5
Wilbo (WLB)	1,0	43,2	1,9	1,3	1,3	1,5	1,7	1,3	1,1	1,7	0,8	2,6	2,0	0,9	0,3	0,1	0,0	2,5
Żywiec (ZWC)	1,6	44,2	1,0	1,3	1,5	1,4	1,4	1,8	1,5	1,2	1,9	0,9	1,6	2,0	2,2	2,5	2,5	0,0

Źródło: opracowanie własne z użyciem programu Statistica.

Rysunki 1 i 2 obrazują grupowanie w podzbiory przedsiębiorstw podobnych pod względem sytuacji finansowej. Następnie należy podjąć decyzję co do przecięcia drzewka połączeń i ostatecznego podziału na grupy.

3. Podział drzewka połączeń na grupy przedsiębiorstw podobnych

Podział drzewka połączeń następuje po ustaleniu krytycznej wartości odległości. Ustalenie odległości krytycznej jest decyzją o charakterze subiektywnym. Można przy tym korzystać z pewnych technik wspomagających, ale nie jest to wymagane, poza tym w zależności od wyboru techniki podział może się znacznie różnić (Panek 2009: 120). W niniejszej pracy podział drzewka połączeń zostanie dokonany subiektywnie przez autora.

Analiza drzewka połączeń za 2008 rok pokazuje, iż wydaje się zasadne ustalenie grup przedsiębiorstw podobnych w następującym kształcie:

Grupa 1: Ambra, Mieszko, Otmuchów.
Grupa 2: Indykpol, Pepees.
Grupa 3: Graal, Kofola, Kruszwica.
Grupa 4: Duda, Mispol, Makarony Polskie, Beff San.
Grupa 5: Pamapol, Żywiec.
Grupa 6: SEKO, Wawel, Wilbo.
Odrębny podmiot Colian.

Dla grupy 1. średnie wartości wskaźników (A), ich odchylenia standardowe (S) i moduły współczynnika zmienności (V) są przedstawione w tabeli 4.

Podmioty z grupy 1. i 2. charakteryzują się niską, ale dopuszczalną płynnością finansową. Podmioty z grupy 1. są podmiotami zyskownymi, natomiast podmioty z grupy 2. są deficytowe. W obu grupach zadłużenie utrzymuje się w dopuszczalnych wielkościach. Spółki zaliczone do grupy 3. charakteryzują się zyskownością na zadowalającym poziomie, natomiast płynnością finansową poniżej standardu i zadłużeniem na maksymalnym dopuszczalnym poziomie. Podmioty grupy 4. były mocno deficytowe, ich płynność finansowa ukształtowała się poniżej standardu, natomiast zadłużenie osiągnęło poziom maksymalnych tolerowanych wielkości.

Grupa 5. kształtuje się nieco lepszą płynnością finansową od grupy 3. i 4., natomiast jej zadłużenie przekracza już wartość krytyczną. Także i tu podobieństwo podmiotów, jest głównie wynikiem podobieństwa zadłużenia i płynności. Jednak generalnie podmioty te są zyskowne. W grupie 6. występuje duże podobieństwo podmiotów. Charakteryzuje się ona zyskownością, wysoką płynnością finansową i niskim zadłużeniem. Można powiedzieć, iż podmioty grupy 6. znajdowały się w bardzo dobrej kondycji finansowej.

W 2008 roku 16,67% przedsiębiorstw znajdowało się w grupie o bardzo dobrej sytuacji finansowej, 27,78% podmiotów w sytuacji finansowej nieco poniżej poziomu neutralnego, natomiast bardzo niską płynnością finansową i zadłużeniem na poziomie krytycznym charakteryzowało się 38,89% podmiotów. Najgorszą sytuację finansową miały 2 podmioty, czyli 11,11% podmiotów.

Tabela 4

Średnia wartość, odchylenie standardowe i współczynnik zmienności poszczególnych grup przedsiębiorstw w 2008 rok

Wyszczególnienie	2008 A	2008 S	2008 mod. V
Grupa 1.			
rentowność kapitału własnego	0,05	0,01	16,16
rentowność netto majątku	0,02	0,00	17,38
płynność szybka	1,00	0,08	8,23
zadłużenie kapitału własnego	1,06	0,22	20,47
Grupa 2.			
rentowność kapitału własnego	–0,11	0,09	81,39
rentowność netto majątku	–0,04	0,03	71,13
płynność szybka	0,84	0,12	14,29
zadłużenie kapitału własnego	1,01	0,38	37,71
Grupa 3.			
rentowność kapitału własnego	0,10	0,10	97,10
rentowność netto majątku	0,04	0,04	97,62
płynność szybka	0,51	0,19	36,08
zadłużenie kapitału własnego	1,32	0,02	1,57
Grupa 4.			
rentowność kapitału własnego	–0,20	0,29	143,13
rentowność netto majątku	–0,08	0,10	139,15
płynność szybka	0,46	0,02	4,91
zadłużenie kapitału własnego	1,50	0,33	22,15
Grupa 5.			
rentowność kapitału własnego	0,13	0,44	342,53
rentowność netto majątku	0,04	0,12	332,96
płynność szybka	0,60	0,05	7,67
zadłużenie kapitału własnego	2,60	0,03	1,26
Grupa 6.			
rentowność kapitału własnego	0,09	0,04	48,15
rentowność netto majątku	0,06	0,03	56,04
płynność szybka	1,51	0,09	6,26
zadłużenie kapitału własnego	0,38	0,13	33,07

Uwagi: A – oznacza średnią arytmetyczną, S – odchylenie standardowe, mod. V – wartość bezwzględną współczynnika zmienności. W przypadku gr. 2 wskaźnika rentowności netto majątku odchylenie standardowe wynosi 0,00 z powodu zaokrąglenia do 2 miejsc po przecinku, nie zaś dlatego iż by wynosiło ono dokładnie 0.

Źródło: opracowanie własne.

Analiza drzewka połączeń za 2011 rok pokazuje, iż wydaje się zasadne ustalenie grup przedsiębiorstw podobnych w następującym kształcie:

Grupa 1: Ambra, Graal, Otmuchów, Duda, Kruszwica, Pepees, SEKO.

Grupa 2: Colian, Wawel.

Grupa 3: Indykpol, Kania, Mieszko.

Grupa 4: Kofola, Makarony Polskie, Mispol, Wilbo.

Poza grupami pozostają spółki: Pamapol, Żywiec, PBS Finanse.

Średnie wartości wskaźników, ich odchylenia standardowe i współczynniki zmienności dla poszczególnych grup za 2011 rok zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5

Średnia wartość, odchylenie standardowe i moduł współczynnika zmienności za 2011 rok

Wyszczególnienie	2011 A	2011 S	2011 mod. V
Grupa I			
rentowność kapitału własnego	0,05	0,07	150,15
rentowność netto majątku	0,02	0,03	144,78
płynność szybka	0,69	0,15	21,57
zadłużenie kapitału własnego	0,96	0,16	16,10
Grupa II			
rentowność kapitału własnego	0,12	0,09	73,86
rentowność netto majątku	0,09	0,06	73,95
płynność szybka	1,26	0,24	18,61
zadłużenie kapitału własnego	0,40	0,04	9,97
Grupa III			
rentowność kapitału własnego	0,06	0,01	13,37
rentowność netto majątku	0,02	0,00	15,05
płynność szybka	0,99	0,04	4,15
zadłużenie kapitału własnego	1,91	0,15	7,82
Grupa IV			
rentowność kapitału własnego	-0,26	0,32	121,71
rentowność netto majątku	-0,10	0,13	126,86
płynność szybka	0,57	0,05	9,49
zadłużenie kapitału własnego	1,48	0,23	15,53

Uwagi: A – oznacza średnią arytmetyczną, S – odchylenie standardowe, mod. V – wartość bezwzględną współczynnika zmienności. W przypadku gr. 3 wskaźnika rentowności netto majątku odchylenie standardowe wynosi 0,00 z powodu zaokrąglenia do 2 miejsc po przecinku, nie zaś dlatego iż by wynosiło ono dokładnie 0.

Źródło: opracowanie własne.

W grupie pierwszej wystąpiły podmioty zyskowne, za wyjątkiem SEKO, charakteryzujące się płynnością finansową poniżej standardu i dość wysokim, ale mieszczącym się w dopuszczalnych granicach zadłużeniem. Sytuację tę można określić jako zadowalającą. Grupa 2. charakteryzuje się wysoką zyskownością, wysoką płynnością i nieznacznym zadłużeniem. Sytuację tych przedsiębiorstw można więc uznać za wzorcową. Podobieństwo podmiotów jest zadowalające. Grupa 3. wyróżnia się największym wewnętrznym podobieństwem. Są to podmioty na ogół zyskowne, o wzorcowej płynności finansowej, jednak o dużym zadłużeniu. Ich sytuację należy określić jako dobrą, jednak z nadmiernym zadłużeniem. Grupę 4. tworzą przedsiębiorstwa, za wyjątkiem Kofola, deficytowe, charakteryzujące się słabą płynnością finansową i maksymalnym dopuszczalnym zadłużeniem. Ich sytuacja finansowa jest niezadowalająca. Podmioty: Pamapol, Żywiec i PBS Finanse nie zostały przydzielone do żadnej grupy.

W 2011 roku bardzo dobrą sytuacją finansową charakteryzowało się 10,53% przedsiębiorstw, dobrą sytuacją finansową 15,80% przedsiębiorstw, zadowalającą 36,84%, złą sytuacją 21,05% przedsiębiorstw.

Porównując zmiany kondycji finansowej przedsiębiorstw spożywczych notowanych na GPW, należy więc zauważyć znaczne polepszenie się sytuacji finansowej na koniec 2011 roku w porównaniu z rokiem 2008. W 2008 roku pozytywnie można było ocenić sytuację 27,78% przedsiębiorstw, natomiast w 2011 roku – 63,17% spółek.

Uwagi końcowe

Oceniając sytuację finansową przedsiębiorstw notowanych na warszawskiej GPW i działających w sektorze przemysłu spożywczego, można stwierdzić, iż podmioty w poszczególnych grupach w każdym badanym okresie są znacznie do siebie podobne pod względem płynności finansowej i zadłużenia. Świadczy o tym poziom współczynników zmienności, które w przypadku wymienionych wskaźników nie przekracza 38%.

W roku 2008 podmioty w poszczególnych grupach były względem siebie w małym stopniu podobne pod względem zyskowności, na co wskazują bardzo duże współczynniki zmienności wskaźników zyskowności w poszczególnych grupach. Przekraczają one nawet 300%. W 2011 r. podmioty w poszczególnych grupach stają się natomiast coraz bardziej do siebie podobne również pod względem zyskowności, co ma odzwierciedlenie w kształtowaniu się współczynników zmienności, które nie przekraczają 151%, czyli są znacznie niższe niż w roku 2008.

Kondycja finansowa badanej grupy przedsiębiorstw w 2011 roku była znacznie lepsza niż w roku 2008. W dominującej grupie podmiotów (w 2011 roku była to grupa 1., w 2008 roku – grupa 2.), średnia rentowność netto kapitału własnego wynosiła 0,03, podczas gdy w 2008 roku –0,07. Średnia rentowność netto majątku w grupie dominującej w 2011 roku wynosiła 0,02, a w 2008 roku –0,02.

Jeszcze wyraźniejsze różnice są widoczne, jeżeli analizuje się poziom wskaźników płynności i zadłużenia. W dominującej grupie w 2008 roku średnia zadłużenia wyniosła 1,42, średnia płynności zaś 0,48, zaś w 2011 roku w dominującej grupie średnia zadłużenia wyniosła 0,96, płynności zaś 0,69. Płynność finansowa w dominującej grupie była w 2011 roku poniżej standardu, jednak znacznie lepsza niż w 2008 roku. Zadłużenie w dominującej grupie w 2011 roku było znikome, podczas gdy w 2008 roku oscylowało wokół maksymalnej tolerowanej wielkości.

Należy więc stwierdzić, że sytuacja finansowa tych przedsiębiorstw z sektora spożywczego, które są notowane na warszawskiej GPW wyraźnie się poprawiła w 2011 roku w stosunku do roku 2008, jednak w dalszym ciągu istnieją problemy z płynnością finansową.

Należy też zaznaczyć, iż w 2011 roku zostały wyizolowane aż trzy podmioty: Żywiec, Pamapol i PBS Finanse, a w 2008 roku tylko jeden – Colian SA. Kondycja finansowa podmiotów izolowanych jest zadowalająca.

Analiza przeprowadzona z wykorzystaniem metod grupowania podmiotów informuje o znacznej poprawie sytuacji przedsiębiorstw sektora przemysłu spożywczego notowanych na warszawskiej GPW na koniec 2011 r., w porównaniu do końca 2008 r.

Literatura

Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie (2004), red. M. Jerzemowska, PWE, Warszawa.

Bednarski L. (2007), *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa.

Lisek S. (2008), *Wykorzystanie metod wielowymiarowej analizy porównawczej w procesie diagnozowania sytuacji finansowej przedsiębiorstwa*, praca doktorska.

Panek T. (2009), *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

Sierpińska M., Jachna T. (1994), *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa.

ASSESSING OF THE FINANCIAL SITUATION OF THE FOOD COMPANIES, WHICH SHARES ARE NOTED ON THE WARSAW STOCK EXCHANGE

Abstract: *Purpose* – this article is sacrificed analysis how changed financial situation polish food companies on the end of 2011 year in comparison with finish of the 2008 year. *Design/Methodology/approach* – it was done using methods of the multidimensional comparative analysis, Ward method. *Findings* – in result, one can say, that financial condition this group enterprises is much better on the end of the 2011 year than the finish of the 2008 year. *Originality/value* – an assessment of the financial situation group of the food enterprises. Agglomeration enterprises into groups included similar enterprises. Analysis of the changes diagnostic ratios in dominated groups.

Keywords: financial analysis, multidimensional comparative analysis, company's financial condition

Cytowanie

Lisek S. (2014), *Ocena zmian kondycji finansowej sektora przedsiębiorstw przemysłu spożywczego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 827, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia" nr 69, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 187–196; www.wneiz.pl/frfu.